

§ 71-tilsynets virksomhed

2009-2010

patientrådgivere
udtalelser
det retlige grundlag
administrativt
frihedsberøvede
COP15-topmøde
opfølgning

§ 71

§ 71-tilsynets virksomhed

2009-2010

§ 71-tilsynets virksomhed 2009-2010

Udgiver: Tilsynet i henhold til grundlovens § 71, Folketinget

Udgivelsesår: 2010

Layout og produktionsstyring: Folketinget, Kommunikationsenheden

Tryk: Folketinget, Printcentret

Oplag: 300

Beretning om tilsynets virksomhed i folketingsåret 2009-10

INDHOLD

Forord	05
1. § 71-tilsynets virksomhed	07
1.1 Det retlige grundlag	07
1.2 Opgaver.....	07
1.3 Udtalelser.....	08
1.4 Sammenfatning.....	08
2. Indledning	09
3. Konkrete sager	09
4. Spørgsmål til ministre	09
4.1 Rekruttering af patientrådgivere	09
4.2 COP15-topmøde og administrativt frihedsberøvede.....	10
4.3 Magtanvendelse over for tvangsanbragte børn og unge	11
4.4 Registrering af tvang med forældresamtykke	11
5. Opfølgning på årsberetninger fra de lokale psykiatriske patientklagenævn	12
6. Besøg på psykiatriske afdelinger m.v.	12
6.1 Psykiatrihospitalet Nykøbing Sjælland, Sikringsafdelingen	12
6.2 Psykiatrisk Center Sct. Hans.....	13
6.3 Aalborg Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling.....	15

6.4. Aalborg Kommune, Familie- og Socialudvalget.....	16
6.5. Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg	16
7. Opfølgning på tidligere besøg på psykiatriske afdelinger m.v.....	18
8. Møder	18
8.1. Folketingets Ombudsmand.....	18
8.2. Landsforeningen af Patientrådgivere og Bistandsværger i Danmark	18
8.3. Dansk Psykiatrisk Selskab	18
9. Information om tilsynets arbejde	19

Forord

Det er Folketingets § 71-tilsyns opgave at føre kontrol med forholdene for de personer, som under et kaldes administrativt frihedsberøvede. Det drejer sig bl.a. om tvangsindlagte psykiatriske patienter, demente, der bliver tilbageholdt på et plejehjem, og tvangsanbragte børn.

Tilsynets opgave følger af grundloven og omfatter ud over tilsynet med forholdene for administrativt frihedsberøvede personer også deres ret til at henvende sig til os i tilsynet.

Der er 9 medlemmer af § 71-tilsynet:

Sophie Løhde (V), Birgitte Josefsen (V), Marion Pedersen (V), Anita Christensen (DF), næstformand, Vivi Kier (KF), Karen J. Klint (S), formand, Orla Hav (S), Özlem Sara Cekic (SF) og Anne Baastrup (SF).

Tilsynet har i en årrække udsendt denne pjece, der i korte træk beskriver tilsynets kompetence og giver en beretning for det forgangne folketingsår. Formålet med pjecen er at udbrede kendskabet til vores arbejde i § 71-tilsynet til en bredere kreds af offentlige myndigheder, personale og - ikke mindst - de administrativt frihedsberøvede.

I pjecen kan du bl.a. læse om de tilsynsbesøg, som § 71-tilsynet har været på, og hvilke udtalelser det har givet anledning til, og hvilke spørgsmål tilsynet har stillet til forskellige ministre.

I folketingsåret 2009-10 har tilsynet bl.a. haft fokus på børn og unge-området med tilsynsbesøg på børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger. Desuden har tilsynet haft et møde med en kommune om børn anbragt på private institutioner i henhold til servicelovens bestemmelser med det formål at føre en dialog

om kvaliteten i kommunernes tilsyn med de private døgntilbud – et såkaldt tilsyn med tilsynet. Dette fokus vil tilsynet fortsætte i den kommende folketingssamling.

God læselyst.

På § 71-tilsynets vegne

Karen J. Klint
formand

Beretning afgivet af Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 den 10. september 2010

1. § 71-TILSYNETS VIRKSOMHED

1.1. Det retlige grundlag

§ 71-tilsynet er udtrykkeligt nævnt i grundloven.

Grundlovens § 71, stk. 6 og 7, har følgende ordlyd:

»Stk. 6. Uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

Stk. 7. Behandlingen af de i stk. 6 nævnte personer undergives et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse.«

Bestemmelserne er baggrunden for, at man taler om Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 eller i daglig tale § 71-tilsynet.

§ 71-tilsynet består af 9 medlemmer.

1.2. Opgaver

Med hensyn til sine opgaver adskiller § 71-tilsynet sig fra Folketingets øvrige udvalg. På sine møder behandler tilsynet en række generelle og konkrete sager. Derimod bliver lov- og beslutningsforslag ikke henvist til behandling i tilsynet.

Tilsynet modtager henvendelser fra og om enkeltpersoner, som administrativt er berøvet deres frihed. En del af disse henvendelser vedrører spørgsmål, som ligger uden for tilsynets kompetence, herunder spørgsmål om lovligheden af selve frihedsberøvelsen. Andre sager finder tilsynet det mest hensigtsmæssigt at henvise eller videresende til de administrative klage- eller tilsynsmyndigheder på det pågældende retsområde. Tilbage er et antal sager vedrørende selve behandlingen under frihedsberøvelsen. Tilsynet behandler disse sager, som bl.a. giver anledning til besøg på psykiatriske afdelinger.

§ 71-tilsynet besøger som nævnt bl.a. psykiatriske afdelinger. Besøgene, der kan være enten anmeldte eller uanmeldte, er et meget væsentligt element i tilsynsvirksomheden. Som led i de almindelige bestræbelser på at følge med i, hvad der sker i regioner og kommuner på tilsynets områder, kan tilsynet også besøge væresteder, skoler m.v.

Ud over sine ordinære møder holder § 71-tilsynet også møder med foreninger m.v. Foreningerne kan bl.a. være med til at belyse, hvad der set fra henholdsvis patienternes, de ældres, de pårørendes og personalets synsvinkel giver anledning til problemer på tilsynets områder.

§ 71-tilsynet deltager desuden i konferencer m.v., som angår emner inden for tilsynets sagsområder.

De generelle og konkrete sager giver sammen med besøgene, møderne og konferencerne bl.a. anledning til, at tilsynet retter henvendelse til og stiller spørgsmål til ministre og andre.

1.3. Udtalelser

§ 71-tilsynet kommer med sin vurdering af forhold, der vedrører behandlingen af administrativt frihedsberøvede. F.eks. kan tilsynet udtale kritik og komme med anbefalinger og henstillinger. Typisk sker det enten i forbindelse med behandlingen af en konkret sag eller på baggrund af besøg på en institution, hvor der er administrativt frihedsberøvede personer.

§ 71-tilsynet kan derimod ikke træffe afgørelser i konkrete sager, behandle en klage eller tage stilling til, om en beslutning om administrativ frihedsberøvelse er rigtig eller forkert.

1.4. Sammenfatning

§ 71-tilsynet er nedsat i henhold til grundloven for at føre tilsyn med behandlingen af de personer, som administrativt er berøvet deres frihed.

§ 71-tilsynet bestræber sig i hele sin virksomhed på at føre dette tilsyn på en sådan måde, at behandlingen - i vid forstand - af de administrativt frihedsberøvede personer til stadighed forbedres på såvel det konkrete som på det generelle plan.

2. INDLEDNING

Tilsynet har i løbet af folketingsåret 2009-10 holdt 8 møder.

Tilsynets drøftelser har, som sidste år, været præget af drøftelser omkring brugen af tvang. Desuden har tilsynet haft fokus på børne- og ungepsykiatrien.

Tilsynet har endvidere været på tilsynsbesøg på 4 psykiatriske afdelinger og haft 1 møde med en kommune om tilsyn på børne- og ungeområdet.

Tilsynets medlemmer har endvidere haft lejlighed til at deltage i konferencer m.v.

De generelle og konkrete sager, der løbende har været i tilsynet, har sammen med besøgene, møderne og konferencerne givet anledning til, at tilsynet har rettet henvendelse og stillet spørgsmål til bl.a. indenrigs- og sundhedsministeren, socialministeren og justitsministeren og forskellige regioner og kommuner.

3. KONKRETE SAGER

Tilsynet har i løbet af folketingsåret modtaget henvendelser fra og om enkeltpersoner, der administrativt er berøvet deres frihed. En del af disse henvendelser vedrørte spørgsmål, som ligger uden for tilsynets kompetence, herunder spørgsmål om lovligheden af selve frihedsberøvelsen. Andre sager har tilsynet fundet det mest hensigtsmæssigt at henvise eller viderefende til de administrative klage- eller tilsynsmyndigheder på det pågældende retsområde. Tilbage er et antal sager vedrørende selve behandlingen under frihedsberøvelsen. Tilsynet har behandlet disse sager fortroligt.

4. SPØRGSMÅL TIL MINISTRE

4.1. Rekruttering af patientrådgivere

§ 71-tilsynet har spurgt indenrigs- og sundhedsministeren om, hvordan ministeren vil sikre den fornødne rekruttering af nye patientrådgivere og uddannelsen af disse.

Ministeren inviterede § 71-tilsynet til et møde om problemstillingen og afholdt efterfølgende et møde med Landsforeningen af Patientrådgivere og Bistandsværger i Danmark og statsforvaltningerne, hvor emnet blev drøftet.

Ministeren har efterfølgende skrevet til tilsynet og konkluderet, at der ikke er problemer med at rekruttere patientrådgivere, at der ikke aktuelt er problemer med en skæv aldersfordeling, at patientrådgivere med

anden etnisk baggrund dog er underrepræsenterede, og at der ikke er noget særligt behov for at indføre krav om, at patientrådgivere skal gennemgå en særlig uddannelse.

Se § 71-tilsynet alm. del - bilag 94.

4.2. COP15-topmøde og administrativt frihedsberøvede

I forbindelse med klimatopmødet i København i december 2009 foretog politiet en lang række tilbageholdelser af demonstranter i det såkaldte klimafængsel. I den forbindelse stillede § 71-tilsynet nogle spørgsmål til justitsministeren, om disse tilbageholdelser var inden for eller uden for § 71-tilsynets kompetence, og om de tilbageholdte i givet fald var gjort bekendt med muligheden for at rette henvendelse til § 71-tilsynet.

Justitsministeren oplyste bl.a.:

»De administrative frihedsberøvelser af en række personer, som politiet i henhold til politiloven foretog i forbindelse med demonstrationer under COP15-topmødet i december 2009, er omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, og derved også § 71-tilsynets kompetence. Derimod er de administrative frihedsberøvelser, som politiet i henhold til udlændingeloven måtte have foretaget i forbindelse med det nævnte topmøde, ikke omfattet af § 71-tilsynets kompetence.«

Endvidere oplyste ministeren:

»Københavns Politi har endvidere oplyst, at politiet ikke ved de omhandlede tilbageholdelser har givet de pågældende vejledning om muligheden for at rette henvendelse til Folketingets § 71-tilsyn.

I den forbindelse skal Justitsministeriet bemærke, at det ikke følger af grundlovens § 71, stk. 7, eller lovgivningen i øvrigt, at politiet, når de foretager administrativ frihedsberøvelse efter politiloven, skal vejlede den frihedsberøvede person om muligheden for at rette henvendelse til Folketingets § 71-tilsyn.«

Efterfølgende modtog § 71-tilsynet en henvendelse fra Advokaterne Foldschack & Forchhammer, som fandt, at frihedsberøvelserne var tvivlsomme i forhold til politilovens bestemmelser, den europæiske menneskerettighedskonvention og grundlovens §§ 71 og 79. På den baggrund stillede tilsynet yderligere spørgsmål til justitsministeren.

Ministeren henviste i sit svar til en redegørelse fra Rigspolitiet om den politimæssige indsats under COP15-topmødet og tilføjede, at ministeren af principielle grunde ikke ville udtale sig nærmere, da en betydelig del af de frihedsberøvede personer har anmodet om at få grundlaget for frihedsberøvelserne prøvet ved domstolene.

Se § 71-tilsynet alm. del - svar på spørgsmål 1-5.

4.3. Magtanvendelse over for tvangsanbragte børn og unge

§ 71-tilsynet har spurgt socialministeren om to problemstillinger, dels om, hvilken rådgivning kommunerne får for at kunne håndtere situationer, hvor magtanvendelse over for børn og unge har karakter af omsorg, dels om hjemmelen til magtanvendelse over for unge mellem 18 og 23 år og problemstillinger forbundet med anvendelsen i praksis.

Ministeren har anført følgende i sit svar:

»Med hensyn til det første spørgsmål kan jeg oplyse, at ministeriet er i gang med at udarbejde en vejledning om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Vejledningen vil også berøre dilemmaet mellem magtanvendelse og omsorg. Vejledningen udarbejdes i to tempi, således at første del af vejledningen primært vedrører udsatte børn og unge, mens anden del vil have fokus på børn og unge med nedsat psykisk og fysisk funktionsevne. Første del forventes færdig i sommeren 2010, mens anden del vil være færdig i starten af 2011.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke magtanvendelsesregler der gælder for unge i efterværn, kan det oplyses, at efterværn – som det også fremgår af spørgsmålet – alene kan benyttes over for unge, der er mellem 18 og 23 år, jf. servicelovens kapitel 12.

Unge over 18 år er myndige og har dermed ret til at bestemme over deres eget liv. Samtidig kan anbringelse af unge i efterværn i døgninstitutioner og opholdssteder kun ske med samtykke fra den pågældende, jf. servicelovens § 76. Den unge kan til enhver tid tilbagetrække dette samtykke og flytte fra anbringelsesstedet.

Dette indebærer også, at reglerne om magtanvendelse over for børn og unge, jf. § 123 i serviceloven og bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, ikke finder anvendelse for unge, der er anbragt i efterværn.

Reglerne om magtanvendelse over for voksne omfatter alene personer over 18 år med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 124, stk. 2, 1. pkt.

Der må derfor ikke anvendes magt over for denne gruppe af unge ud over lovlig nødværge og nødret i straffelovens §§ 13 og 14.«

Se § 71-tilsynet alm. del - bilag 123.

4.4. Registrering af tvang med forældresamtykke

§ 71-tilsynet har spurgt indenrigs- og sundhedsministeren om, hvilke initiativer ministeren eventuelt påtænker i forhold til registrering af magtanvendelse over for børn og unge mod deres vilje, men med forældrenes samtykke, som ikke registreres i dag.

Ministeren har svaret, at følgende initiativer snarest muligt vil blive iværksat:

»Sundhedsstyrelsen gør det muligt fra og med 1. januar 2011 at registrere i tvangsprotokollen, når der foretages psykiatrisk behandling af børn under 15 år, mod deres vilje men med forældresamtykke.

Sundhedsstyrelsen udsender en vejledning på området, som beskriver gældende regler og principper for behandling af børn og unge på psykiatriske afdelinger.«

Se § 71-tilsynet alm. del - bilag 153.

5. OPFØLGNING PÅ ÅRSBERETNINGER FRA DE LOKALE PSYKIATRISKE PATIENTKLAGENÆVN

Det følger af lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien § 39, stk. 1, at de lokale psykiatriske patientklagenævn hvert år skal offentliggøre en beretning om deres virksomhed. Det følger samtidig af forarbejderne til loven, at det forudsættes, at bl.a. § 71-tilsynet bliver gjort bekendt med årsberetningerne.

§ 71-tilsynet har drøftet årsrapporterne og efterfølgende skrevet til statsforvaltningerne og stillet opfølgende spørgsmål om bl.a. følgende emner: Nedbringelse af antal klager, høj omgørelsesprocent på klagesager og behov for dokumentation i forhold til tvangsbehandling.

6. BESØG PÅ PSYKIATRISKE AFDELINGER M.V.

6.1. Psykiatrihospitalet Nykøbing Sjælland, Sikringsafdelingen

Den 30. november 2009 aflagde § 71-tilsynet et anmeldt besøg på Psykiatrihospitalet Nykøbing Sjælland, Sikringsafdelingen. Indledningsvis afholdt tilsynet et møde med ledelsen og repræsentanter for regionen. Tilsynet blev herefter vist rundt på de tre sikringsafdelinger, P1, P2 og P3. Under rundgangen havde tilsynet lejlighed til at tale med personale og patienter.

Efter besøget udtalte tilsynet:

»*Tvang*

§ 71-tilsynet har noteret sig, at antallet af anvendelse af bælte og remme er steget betydeligt i de sidste tre år, og at der stadig er tale om en stigning selvom de 3 langtidsindlagte patienter er taget ud.

Regionen har hovedsagligt begrundet dette i ændret registreringspraksis, samt at især 3 langtidsindlagte patienter står for en stor del af de samlede tvangsindgreb i øvrigt.

Desuden har § 71-tilsynet noteret sig, at regionen forklarer stigningen i tvangsmedicinering med, at man

på Sikringen i stigende grad anvender nyere medicin med brug af per oral behandling frem for ældre medicin med brug af depotbehandling.

§ 71-tilsynet finder det positivt, at varigheden af de enkelte fikseringer er gået betydeligt ned siden 2006.

Belægning

§ 71-tilsynet finder det positivt, at der ikke gøres brug af overbelægning på Sikringsafdelingen f.eks. ved midlertidig at inddrage andre rum end patientstuer.

Patientrettigheder

§ 71-tilsynet finder det beklageligt, at Sikringsafdelingen ikke hidtil har udleveret Sundhedsministeriets pjese om Tvang i psykiatrien, men finder det positivt, at afdelingen fremadrettet vil gøre det.

Personale

§ 71-tilsynet finder det positivt, at der foregår en systematisk efteruddannelse især i forhold til konflikt-håndtering for at ruste personalet til at håndtere de problemstillinger, der er på Sikringsafdelingen. Det er endvidere positivt, at det har nedbragt antallet af voldshandlinger mod personalet.

§ 71-tilsynet finder det ligeledes positivt med den bredt sammensatte personalegruppe og de forskellige tilgange til behandling af patienterne på afdelingen. Desuden har tilsynet noteret sig, at Sikringsafdelingen ikke har problemer med at rekruttere personale.

Aktiviteter

§ 71-tilsynet finder det positivt, at der er en bred vifte af forskellige aktiviteter, og at der er ansat særlige medarbejdere til formålet.

Kost

Tilsynet har noteret sig, at Ombudsmanden på besøgstidspunktet var i gang med en undersøgelse af kostpolitikken på Sikringsafdelingen, samt at regionen selv er i gang med en spørgeskemaundersøgelse blandt patienterne. Tilsynet vil gerne orienteres om resultatet, når det foreligger.«

Hele rapporten kan læses på § 71-tilsynet alm. del – bilag 112.

6.2. Psykiatrisk Center Sct. Hans

Den 30. november 2009 aflagde § 71-tilsynet et anmeldt besøg på Psykiatrisk Center Sct. Hans. Indledningsvis afholdt tilsynet et møde med ledelsen og repræsentanter for regionen. Tilsynet blev vist rundt på tre retspsykiatriske afdelinger, henholdsvis L1, R7 og R6. Under rundgangen havde tilsynet lejlighed til at tale med personale og patienter.

Efter besøget udtalte tilsynet:

»*Tvang*

Tilsynet har noteret sig, at det påpeges, at sammenhængen mellem misbrugsproblemer og tvangsanvendelse er udtalte på de besøgte afdelinger.

Tilsynet finder det uheldigt, at der forekommer en øget fysisk magtanvendelse i weekender og søgne-helligdage, og at regionen blandt andet begrundet det med færre personaleressourcer og færre muligheder for aktiviteter. Tilsynet agter, at spørge sundhedsministeren til problemstillingen.

Tilsynet finder det positivt, at afdelingerne har en meget systematisk opfølgning – både over for personalet og for patienterne – på brugen af tvang med det formål at nedbringe antallet af tvangsforanstaltninger.

Tilsynet har noteret sig, at anvendelsen af tvang på Sct. Hans også begrundes i, at man modtager mange patienter fra fængselsvæsenet med ubehandlede psykisk sygdom og deraf følgende voldshandlinger mod medfanger og personale forud for overflytningen. Tilsynet vil tage problemstillingen op over for sundhedsministeren.

Tilsynet har noteret sig, at regionen fremhæver en problemstilling med bæltefiksering af overvægtige patienter, som pga. ubehag i stedet ønsker fodremme frem for bælte. Tilsynet vil spørge sundhedsministeren, om det er en problemstilling, man har fokus på.

Belægning

Tilsynet finder det beklageligt, at der i både 2008 og 2009 er belægning på over 100 pct. på L1, og at R6 og R7 beskriver at have øget behov for at inddrage andre rum (herunder fællesrum) på grund af overbelægning, hvilket giver et yderligere pres på de trange fysiske rammer (se nedenfor) til gene for patienterne og personalet.

Desuden har tilsynet noteret sig, at der er tale om forholdsvis lange indlæggelser på de besøgte afsnit, og især på afdeling R, hvor der er en gruppe patienter, som har været indlagt i over 2000 dage.

Tilsynet finder det særdeles uheldigt, at der på L1 pt. er en patient, der har været færdigbehandlet siden 21. juni 2000 og som venter på tilbud om handicapbolig/bofællesskab. Regionen har efterfølgende oplyst, at den pågældende patient medio juli 2010 har fået tilbudt en bolig pr. 1. november 2010.

Dobbeldiagnose patienter

Tilsynet har noteret sig, at de besøgte afsnit overvejende har patienter med misbrugsproblemer, og heraf følgende problemer med indsmugling af stoffer, og at problemet har været stigende. Tilsynet vil i den forbindelse spørge sundhedsministeren, om der fra statsligt hold er fokus på, hvordan man imødegår problemer med stofmisbrug hos psykisk syge patienter.

Tilsynet finder det positivt, at afdelingen skal i gang med at ombygge et åbent afsnit for at målrette misbrugsbehandling til et lukket afsnit for på den måde at imødegå misbruget blandt patienterne.

Patientrettigheder

Tilsynet finder det positivt, at afdelingerne udover at udlevere pjecen »Tvang i psykiatrien« systematisk tilbyder undervisning i emner som rettigheder, tvang, medicin, samtykke osv. for patienterne.

Personale

Tilsynet finder det positivt, at Sct. Hans har en række tiltag i forhold til efteruddannelse af personalet både som egentlige kurser og uddannelsesforløb, men også læring i hverdagen. Tilsynet finder det endvidere positivt, at efteruddannelse af personalet med fokus på konflikthåndtering tilsyneladende har haft betydning for antallet af arbejdsskader, som er nedadgående.

Aktiviteter

Tilsynet finder det positivt, at der er en bred vifte af forskellige aktiviteter, og at der er ansat særlige medarbejdere til formålet i afsnit L1. Tilsvarende finder tilsynet det uheldigt, at der ikke findes samme aktivitetsmuligheder i afsnit R6 og R7, hvor både patienter og personale beklagede dette under tilsynets rundgang.

Fysiske rammer

Tilsynet finder det beklageligt, at de fysiske rammer især på afsnit L1 og R7 virkede nedslidte og med en lav rengøringsstandard. Det er endvidere beklageligt, at de fysiske forhold også gør det svært at stille tilfredsstillende faciliteter til rådighed for både rygere og ikke-rygere. Tilsynet kunne konstatere på rundgangen, at der flere steder lugtede meget af røg, og at en ikke-ryger stue var inddraget på grund af overbelægning. Tilsynet finder det derfor positivt, at der er planer om at bygge en helt ny retspsykiatrisk afdeling med 90 sengepladser.«

Hele rapporten kan læses på § 71-tilsynet alm. del – bilag 154.

6.3. Aalborg Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling

Den 12. april 2010 aflagde § 71-tilsynet et anmeldt besøg på Aalborg Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling A1d. Tilsynet afholdt først et møde med ledelsen og repræsentanter for regionen. Herefter blev tilsynet vist rundt på afdelingen. Under rundgangen havde tilsynet lejlighed til at tale med personale og patienter.

Efter besøget udtalte tilsynet:

»Tvang

Tilsynet finder det positivt, at tvangstallene er faldende og generelt ligger på et meget lavt niveau og har noteret sig, at afdelingen begrunder det med ny døgnafdeling, god normering og skærmet afsnit på afdelingen.

Belægning

Tilsynet finder det positivt, at der stort set ikke er tale om overbelægning på afdelingen.

Rekruttering

Tilsynet har noteret sig, at der er vanskeligheder med at rekruttere speciallæger på området, og at dette har betydning for ventetiden på ambulans udredning.

Udendørs faciliteter

Tilsynet finder det uheldigt, at det ind i mellem er kilde til utryghed og bekymring blandt de indlagte børn og deres forældre, at afdelingens terrasse og have ligger umiddelbart ved siden af haven tilhørende et lukket voksen afsnit, hvor der er frit udsyn mellem haverne. Tilsynet har noteret, at personalet søger at imødegå utryghed.«

Hele rapporten kan læses på § 71-tilsynet alm. del - bilag 114.

6.4. Aalborg Kommune, Familie- og Socialudvalget

Den 12. april 2010 holdt § 71-tilsynet et møde med Aalborg Kommunes Familie- og Socialudvalg om kommunens tilsyn med private og kommunale opholdssteder/botilbud og plejefamilier.

Forud for mødet havde Aalborg Kommune fremsendt Årsberetning 2009 på magtanvendelsesområdet for Børne- og Familieafdelingen og Socialafdelingen samt Årsberetning vedrørende tilsynsopgaven 2009. Efter mødet udtalte tilsynet:

»§ 71-tilsynet har noteret sig, at kommunen peger på en problemstilling omkring 18-23 årige, der i henhold til servicelovens § 76 modtager efterværn, når det gælder reglerne for magtanvendelse. Tilsynet har skrevet til socialministeren i sagen.

§ 71-tilsynet har endvidere noteret sig, at kommunen peger på en problemstilling om magtanvendelse på ambulante dagtilbud, som skal bedømmes efter straffelovens regler om nødret og nødværge i modsætning til døgntilbud. Forvaltningen oplever det som problematisk, da de dermed ikke selv har kompetence til at tage stilling til anvendelsen af magt men alene en politianmeldelse. Tilsynet har skrevet til socialministeren i sagen.«

Hele rapporten kan læses på § 71-tilsynet alm. del - bilag 113.

6.5 Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg

Den 7. juni 2010 aflagde § 71-tilsynet et uanmeldt besøg på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg. Tilsynet blev vist rundt på afsnit B102, Døgnafsnit for patienter med spiseforstyrrelser, og efterfølgende B104, Lukket døgnafsnit for unge.

Efter besøget udtalte tilsynet:

»Tvang

Tilsynet finder det positivt, at tallene for tvangsforanstaltninger viser et stort fald i perioden 2007-2009 på centeret som helhed og finder det positivt, at tiltag som f.eks. øget forældreinddragelse på afsnittet for spiseforstyrrelser har haft en gavnlig indvirkning på faldet af tvangsforanstaltninger. Tilsynet har i øvrigt noteret sig, at forældreinddragelsen også vurderes at nedbringe indlæggelsestiden.

Tilsynet finder det positivt, at man ikke længere har sengeliggende patienter på B102.

Tilsynet har noteret sig, at der på de to besøgte afsnit er forskellig praksis, således at man på B102 bruger undersøgelsesrummet ved tvang og aldrig patientstuen, med den begrundelse at værelset er patientens »helle«, mens man på B104 primært bruger patientstuen.

Overbelægning

Tilsynet finder det positivt, at der gøres en stor indsats for at undgå overbelægning, og at dette aldrig forekommer på afsnit B102 for at sikre muligheden for akut indlæggelse. Tilsynet har noteret, at der peges på et effektivt samarbejde i hele regionen blandt de lukkede børne- ungdomspsykiatriske centre for at undgå pladsmangel/overbelægning i større omfang.

Færdigbehandlede patienter

Tilsynet har noteret sig, at der er et vist antal færdigbehandlede patienter på de besøgte afsnit svarende til 2 pladser året rundt på hele centeret, hvilket tilsynet finder beklageligt.

Centeret fremhæver selv, at der er behov for at Københavns Kommune, hvor de fleste patienter hører til, fortsætter og intensiverer udviklingen med efterbehandlingstilbud til psykisk syge børn og unge.

Information om patientrettigheder

Centeret har skriftligt oplyst, at de altid udleverer enten en ungevenlig udgave af folder om tvang i psykiatrien eller folderen »Frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien«. Tilsynet oplevede i forbindelse med besøget på afdelingen, at personalet ikke gav udtryk for, at det var en helt fast praksis. Desuden var personalet tydeligvis ikke bekendt med § 71-tilsynet og dets tilsynspraksis.

Tilsynet finder det overordentlig vigtigt, at patienterne systematisk informeres om deres rettigheder herunder også forældrene, når det drejer sig om børn og unge.

De fysiske rammer

Tilsynet finder det positivt, at der er planer om at forbedre de fysiske rammer på afdelingen både midlertidigt og på længere sigt, idet de fysiske rammer – både for så vidt angår fællesarealer og patientstuer – ikke fremstår tidssvarende og optimale i dag.«

Hele rapporten kan læses på § 71-tilsynet alm. del - bilag 165.

7. OPFØLGNING PÅ TIDLIGERE BESØG PÅ PSYKIATRISKE AFDELINGER M.V.

Det er tilsynets praksis, at det et års tid efter et tilsynsbesøg tager stilling til en eventuel opfølgning, i form af forskellige spørgsmål til den ansvarlige myndighed, på den rapport, som besøget mundede ud i. § 71-tilsynet har ikke fundet anledning til at følge op på det foregående års tilsynsbesøg.

8. MØDER

8.1 Folketingets Ombudsmand

Tilsynet har holdt møde med Folketingets Ombudsmand, Hans Gammeltoft-Hansen, inspektionschef Lennart Frandsen og fuldmægtig Mai Vestergaard onsdag den 21. oktober 2009.

På mødet blev bl.a. drøftet patientklagenævnenes årsberetninger for 2008, husordener, Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT), inspektioner på psykiatriske afdelinger, distriktspsykiatrien og psykiatriske bosteder og konkrete sager.

Der er endvidere planlagt nyt møde med Ombudsmanden i oktober 2010.

8.2 Landsforeningen af Bistandsværger og Patientrådgivere i Danmark

Tilsynet har holdt møde med Landsforeningen af Bistandsværger og Patientrådgivere i Danmark (LPD) onsdag den 21. oktober 2009. På mødet blev drøftet forskellige konkrete sager og nogle mere generelle problemstillinger, bl.a. rekruttering af patientrådgivere og obligatoriske kompetenceforløb for disse.

Efterfølgende besluttede tilsynet at følge et par af disse sager op med et brev til de pågældende regioner og til indenrigs- og sundhedsministeren, se under punkt 4.1.

Der er endvidere planlagt nyt møde med LPD i oktober 2010.

8.3. Dansk Psykiatrisk Selskab

Tilsynet har holdt møde med Dansk Psykiatrisk Selskab onsdag den 28. april 2010 og drøftede bl.a. tvang i relation til de aktuelle lovforslag L 128 (tvungen opfølgning efter udskrivning) og L 198 (betænkningstid forud for tvangsbehandling og oppegående tvangsfiksering på Sikringsafdelingen, udvidet eksternt tilsyn med tvangsfikseringer m.v.), rekruttering af personale i psykiatrisektoren, specialistuddannelse for psykologer med særlig fokus på psykiatrien og ressourcer i psykiatrien.

9. INFORMATION OM TILSYNETS ARBEJDE

I det forløbne folketingsår har tilsynet vanen tro udsendt en folder om årets arbejde i tilsynet med henblik på at udbrede kendskabet til hele tilsynets virksomhed til en bredere kreds af offentlige myndigheder, personale og - ikke mindst - patienter.

Tilsynets formand og medlemmer har endvidere deltaget i konferencer og møder rundt omkring i landet, f.eks. møde i Statsforvaltningen Hovedstaden for at oplyse om tilsynets kompetence.

Målet er, at folderen skal medvirke til en positiv udvikling, således at administrativt frihedsberøvede personer, hvor de end befinder sig, bliver tilbudt nogle forhold, som samfundet kan være bekendt. Folderen blev oprindeligt udsendt til ca. 300 forskellige myndigheder, organisationer, foreninger m.v. Efterfølgende er folderen udsendt enten efter anmodning eller i forbindelse med besvarelse af henvendelser.

Den særlige pjece om tilsynet, der nærmere beskriver tilsynets opgaver efter grundloven, udsendes enten efter anmodning fra f.eks. psykiatriske afdelinger eller uddannelsessteder eller i forbindelse med besvarelse af henvendelser.

Tilsynets offentlige dokumenter kan endvidere findes på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

*Sophie Løhde (V) Birgitte Josefsen (V) Marion Pedersen (V) Anita Christensen (DF) nfrmd. Vivi Kier (KF)
Karen J. Klint (S) frmd. Orla Hav (S) Özlem Sara Cekic (SF) Anne Baastrup (SF)*

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71

Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Tlf. 33 37 55 00

www.folketinget.dk